

villige Salg i Fæsternes levende Live, som nu ere i god Gang, idet der efter al Rimelighed vil være mindre Tilbøielighed til at kjøbe med Udsigten til den Ret, de ville faae efter Udkastet ved Fæstledighed. Seg skal imidlertid ikke trætte det høie Thing med at gennemgaae denne Lovs enkelte Paragrapher; thi det er lidet lysteligt at indlade sig paa Detailbestemmelser i en Lov, hvis Hovedbestemmelser man har saa væsentlige Indvendinger mod som jeg. Men der er dog en Paragraph tilbage; som jeg ikke kan undlade at sige et Par Ord om, og det er § 19 om Pantloverne. Det er mig aldeles uforklarligt, at man uden den største Betænkelighed har kunnet vedtage denne Bestemmelse i det andet Thing. Har man dog virkelig stillet sig klart for Die, hvad Folgen vil blive af, at man saaledes forringer det stillede Pant med en Trediedeel? Seg troer, at dette Lovforslag, hvis det bliver til Lov, factiff vil give Anledning til, at Capitaler ville blive opsagte fra de Creditorens Side, som ikke have frastrevet sig Opsigelsesret enten for bestandig eller for en Række af Aar, hvad de Færreste vel have gjort; og at man bestander sig i en Vilbøielighed, naar man troer, at man har kunnet forhindre, dette og de Ulemper, der ville være forbundne dermed for Manges Bedkommende, fordi man i § 19 har truffet Bestemmelse om Arrangementet mellem Pantcreditorer og Debitorer, der dog kun kan komme dem til Gode, som have faste, nopsigelige Capitaler i deres Eiendomme. Dernæst holder jeg mig overbevist om, at denne Lov kan opfattes saaledes af Capitalister og Pengeinstituter, at man risikerer, at de for Fremtiden ville være utilbøielige til at udlaae Penge i Vandbetændomme. Noget, der allerede nu kan være forbundet med store Vanskeligheder; men en større Ulykke vil i Sandhed efter min Mening afftedkommes for hele Samfundet ved saaledes at ryste Crediten, end hele den Fordeel er værd, som man efter Lovudkastet vil tildele enkelte Familier og Individer.

Seg har hermed udtalt, hvad der paa det nuværende Trin nærmest ligger mig paa Sinde. Seg kan dog imidlertid ikke slutte, uden at jeg med et Par Ord har omtalt Regjeringens hele Stilling til denne Sag, som nærmest har

faaet sit Udtryk i det Program, som den høitærede Indenrigsminister i Regjeringens Navn fremkom med ved Sagens 1ste Behandling i Folkethinget. Da dette Program imidlertid ikke foreligger her, skulle mine Betragtninger selvfølgelig være i al Korthed, men der findes et Par Punkter deri, som jeg ikke ønsker skulle staae uimodtagne fra min Side. Regjeringens Standpunkt efter dets Program er jo: „Ingen Tvangslov uden samtidig Jordens Frigjørelse“. Seg skal ikke indlade mig paa en nærmere Drøftelse heraf og ikke heller paa en Undersøgelse af, hvorvidt der kan siges at være stor Trang til Jordens Frigjørelse eller noget levende Dunst derom blandt Befolkningen; jeg skal ganske lade disse Spørgsmaal staae ubesvarede hen, men blot erklære, at jeg ikke er enig med Regjeringen i dens Standpunkt, da jeg ikke kan erkjende, at Grundlovens § 82 kan faae Anvendelse paa dette Forhold, og altsaa ikke kan gaae ind paa en Tvangslovs Berettigelse overhovedet, og følgelig heller ikke i Forbindelse med Jordens Frigjørelse. Dernæst er jeg heller ikke enig med Regjeringen i den Maaade, hvorpaa den har tænkt sig at gennemføre dette Program. Seg maa saaledes være uenig i, at Regjeringen har sat Værdien af, at en fæstledig Gaard bliver fæstetvangsfri strax, istedetfor som efter Forslagsstillerens Udkast først om 20 Aar, til 1/4 af Auktionssummen. Seg anseer nemlig for det Første 25 pCt. af Kjøbesummen som meget for meget som Middelstørrelse betragtet; men selv om man ogsaa kunde vælge et correctere Middeltal, saa troer jeg ikke, at dermed Retssprincippet i § 82 er fyldestgjort; thi det er aldeles klart, at de concrete Forhold spille en betydelig Rolle med Hensyn til Værdiforøgelsen for de enkelte Gaarde ved Fæstetvangens Ophør, og at det paa ingen Maaade gaaer an, uden at begaae de største Ubilligheder, at sætte denne eens overalt; thi den vil netop vise sig at udgjøre heelt forskjelligt Beløb. Navnlige vil det fremgaae, at i de hyppigste Tilfælde, nemlig overalt, hvor Kjøberen er den frattraadte Bruger eller hans Arvinger eller en Mand, der selv vil dyrke Jorden, er Værdiforøgelsen, som skulde opnaaes ved Fæstetvangens Ophør, ingen eller saagodt som